

24.11.2025

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

HE 75/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain 2 ja 49 §:n, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 19 ja 28 §:n sekä siviilipalveluslain muuttamisesta

Puolustusvaliokunta on 19.11.2025 pyytänyt puolustusministeriöltä vastinetta otsikon asiassa valiokunnalle toimitetuista lausunnoista.

1 Yleisiä huomioita esityksestä

Suurin osan lausunnonantajista piti esitystä perusteltuna ja kannatettavana. Lausunnoissa on esitetty lakimuutosten toimeenpanossa huomioitavina seikkoina muun ohella riittävä resurssointi sekä tarve reserviläisten osaamisen ja palveluskelpoisuuden seurannalle. Osassa lausunnoista on lisäksi esitetty esitykseen liittyviä, mutta sen ulkopuolelle ulottuvia huomioita esimerkiksi sotilaseläkejärjestelmästä, sodan ajan joukkojen koon tarkastelusta, kertausharjoituksista ja siviilipalvelusjärjestelmän kehittämisestä.

Lausunnonantajista ainoastaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on esittänyt la-
kiehdotusten sisältöön liittyvän huomion.

2 MPK:n ehdotus vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 28 §:n 1 momentin muuttamiseksi

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 28 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalainen voi antaa Puolustusvoimille kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän osallistuu Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin määrääjän, vähintään kaksi ja enintään kuusi vuotta kerrallaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutus- ja tukitehtäviin sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenjärjestön tehtävään sitoutuva antaa sitoumuksen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Sitoumuksen tekijän on oltava vähintään 18-vuotias. Puolustusvoimien tehtäviin voi sitoutua enintään 60 vuotta täyttänyt henkilö.

Hallituksen esityksessä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tehtäviin sitoutuvan henkilön yläikäraja kumottaisiin. MPK on ehdottanut, että momenttia muutettaisiin lisäksi niin, että MPK:n jäsenjärjestön sijaan siinä säädettäisiin Puolustusvoimien strategisen kumppanin vapaaehtoistehtävään sitoutumisesta.

Puolustusministeriö toteaa, että nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen tavoitteena on ollut reservin ja siihen kiinteästi liittyvien yläikärajojen nostaminen. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen sisältöä koskevat muutokset, kuten uudentyypisten sitoumusten antaminen, on syytä erottaa omaksi kokonaisuudekseen ja valmistella riittävän perusteellisesti. Puolustusministeriössä on suunnitteilla vapaaehtoista maanpuolustuslainsäädäntöä uudistava hanke, jonka yhteydessä olisi luontevaa käsitellä MPK:n

24.11.2025

ehdotusta tarkemmin. Puolustusministeriö ei kannata MPK:n esittämän muutoksen tekemistä nyt käsiteltävänä olevan hankkeen yhteydessä.

3 Perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi

Oikeuskansleri on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että hallituksen esityksessä ei ole tarkemmin avattu perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia.

Puolustusministeriö toteaa, että esityksen perus- ja ihmisoikeusvaikutusarvioinnissa viitataan asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain esitöihin (HE 37/2007 vp ja HE 140/2007 vp), joissa on avattu konkreettisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset kohdistuisivat yleisesti yli 50-vuotiaisiin asevelvollisiin, jotka olisivat jatkossa määrättävissä palvelukseen 5 tai 15 vuotta nykyistä pidempään. Palvelukseen määräämisen vaikutuksia ovat PL 7 §:n kannalta, että asevelvollinen on palveluksessa velvollinen noudattamaan sotilasesimiehen antamia käskyjä. Asevelvollinen voidaan asevelvollisuuslain nojalla määrätä terveystarkastukseen (asevelvollisuuslain 63 §) ja häneltä voidaan ottaa DNA-näyte (63 a §) tai selvittää hänen huumausaineen käyttöönsä (65 §). Lisäksi asevelvollinen on velvollinen noudattamaan ulkoasusta annettuja määräyksiä (66 §). Asevelvollinen voidaan määrätä myös asevelvollisuuteen perustumattomaan palvelukseen (78 ja 79 §).

PL 9 §:ssä turvatus liikkuamisvapauden kannalta on merkityksellistä, että palvelukseen määrätyn asevelvollisen liikkumista voidaan rajoittaa, koska asevelvollisuutta suorittava on velvollinen palvelemaan hänelle osoitetussa palveluspaikassa. Palvelus on ympäri-vuorokautista, joten asevelvollinen viettää palveluspaikassa myös lepo- ja vapaa-aikaa. Tietäen edellytyksin asevelvollisen palvelus voidaan järjestää myös ulkomailla (asevelvollisuuslain 62 §).

PL 21 §:ssä turvattuun oikeusturvan osalta on merkityksellistä, että asevelvollista koskevista asioista on säädetty tavanomaisesta poikkeavia muutoksenhakumenettelyitä. Puolustusvoimissa käsitellään tavallisten hallintoasioiden lisäksi niin sanottuja sotilaskäskyasioita. Sotilaskäskyasiat liittyvät muun muassa sotilaalliseen järjestykseen, koulutukseen ja palkitsemiseen. Sotilaskäskyasioihin ei sovelleta hallintolakia. Valitusasioissa muutosta haetaan hallintotuomioistuimen sijaan kutsunta-asian keskuslautakunnasta.

Hallitussihteeri

Christian Saja